

Risikanalyis – konsten att välja sina strider

Upphandling24 – Executive Seminar

Agenda

- > Vad beror överprövningar på?
- > Strategiska överväganden vid överprövning.
- > Talerätt och skada som extra försvarslinjer.
- > Vad ger respektive ger inte bifall i domstol?
- > Riskanalys.
- > Avbrytande som handlingsalternativ.
- > Domare för en dag – du bestämmer!

Vad beror överprövningar på?

- > Bristande kommunikation.
  - > Leverantören förstår inte förfrågningsunderlaget.
  - > Leverantören förstår inte utvärderingen/tilldelningsbeslutet.
- > Leverantören ser en chans att vinna affären (förutsätter att det finns något att angripa).
- > Befintlig leverantör ser en chans att förlänga sin pågående affär.
- > Företagsinterna motiv.
- > Känslan av att inte ha råd att förlora.

Strategiska överväganden inför överprövning

- > De grundläggande principerna är utgångspunkten.
- > En anbudsgivare som är långt ifrån att vinna är mindre benägen att ansöka om överprövning än en anbudsgivare som är nära att vinna.
- > Hur drabbas verksamheten vid en eventuell överprövning?
  - > Tillfällig försörjningsstrategi.
  - > Långsiktig försörjningsstrategi – ny upphandling?

Vad ger respektive ger inte bifall i domstol?

Funkar

- > Tydligt brott mot specifik bestämmelse i LOU (ovanligt).
- > Binära frågor (uppfyllda/ej uppfyllda krav etc.).
  - > Främst av juridisk karaktär.
- > Uppenbara felbedömningar.

Funkar inte

- > Bedömningsfrågor.
  - > För få/för många poäng.
- > Tekniskt komplicerade frågor.
  - > Medicinska frågor.
  - > Riskfylld verksamhet.

Talerätt och skada som extra försvarslinjer

- > Leverantörer som inte haft intresse av att tilldelas kontraktet har inte talerätt.
  - > Tillverkare och andra underleverantörer.
  - > Leverantörer som gett uttryck för att de inte haft för avsikt att lämna anbud (förutsatt att detta inte beror på UM:s överträdelse av LOU).
- > Exempel:
  - > Kammarrätten i Göteborgs dom den 23 maj 2016 i mål nr 1625-16; tillverkare hade inte för avsikt att lämna anbud.
  - > Kammarrätten i Göteborgs beslut den 21 juli 2016 i mål nr 2979-16; underleverantör hade inte för avsikt att lämna anbud.

Talerätt och skada som extra försvarslinjer, forts.

- > Sökanden måste konkretisera hur de påstådda bristerna medfört skada eller risk för skada.
- > Om så inte sker ska domstolen inte ens pröva om bristerna föreligger (HFD 2013 ref 53).
- > Dock så och så med hur detta tillämpas i underrätterna.
  - > En fråga som upphandlande myndigheter bör väcka.
- > Om den upphandlande myndigheten kan påvisa att det inte är sannolikt att sökanden vunnit ens om överträdelsen inte ägt rum → ingen skada.

Risikanalyt

- > Sökanden måste visa både överträdelse och skada (eller risk för skada).
- > I många fall är argumentationen en "kedja med flera länkar", som var för sig måste hålla.
- > Genom att bedöma varje "länk" för sig kan man bilda sig en uppfattning om sannolikheten för viss utgång i målet.

Risikanalyt - exempel

- > Sökanden har placerats på tredje plats i utvärderingen.
- > Gör gällande att de två framförvarande anbudsgivarna inte uppfyllt samtliga ska-krav.
- > För att vinna framgång måste sökanden övertyga rätten om att bedömningen av båda varit felaktig.
- > Om sannolikheten för framgång beträffande nr 1 är 0,5 och för nr 2 är 0,5 är sannolikheten för bifall 0,25, dvs. sannolikheten för avslag 0,75.

Avbrytande som handlingsalternativ

- > Ett avbrytande kan ibland vara det snabbaste sättet att komma vidare – "bättre fly än illa fäkta".
- > Ofta förhållandevis lätt att finna sakligt godtagbara skäl – generös rättspraxis – låg risk för problem i samband med överprövningen.
- > OBS dock att ett sakligt godtagbart avbrytandebeslut inte alltid undanröjer risken för skadestånd (NJA 2016 s. 369).
- > Ett avbrytandebeslut utgör hinder för skadestånd till följd av ett tidigare upphandlingsfel *endast* i de fall avbrytandebeslutet grundar sig på omständigheter som är oberoende av upphandlingsfelet.
- > Om de omständigheter som ligger till grund för avbrytandebeslutet är hänförliga till det upphandlingsfel som utgör grunden för skadeståndsyrkandet hjälper det inte att hänvisa till att det var ett sakligt godtagbart avbrytandebeslut.

Domare för en dag

Domare för en dag – förutsättningar

- > Fyra case.
- > Riktiga mål.
- > Aidentifierade.
- > Yrkanden och argumentation i huvudsak.
- > Din uppgift är att döma i målet:
  - > Bifall/avslag?
  - > Vid bifall, rättelse eller göra om?

Case 1

- > Upphandling av tjänster.
- > Sökanden yrkade i 1:a hand rättelse, i 2:a hand göra om.
  - > Vinnarens anbud saknar flera uppgifter om bl.a. arbetssätt, utbildning och kompetens, vilka var ska-krav att lämna.
  - > Det är oklart om vissa arbetsmoment ingår i uppdraget, och vinnarens låga pris kan antas bero på att arbetsmomenten inte ingår. Anbudsgivarna har uppfattat förfrågningsunderlaget olika – otydligt.
- > Den upphandlande myndigheten:
  - > Uppgifterna finns i anbudet. FFU ger inte stöd för förkastande.
  - > Av FFU, särskilt anbudsformuläret, framgår att arbetsmomenten ingår.

Case 2

- > Upphandling av entreprenadarbeten.
- > I FFU fanns krav på att anbudsgivaren skulle tillämpa kvalitetssäkringsfrämjande rutiner baserade på ISO 9001 eller likvärdigt samt ha ett kvalitetsledningssystem som följde ISO 9001.
- > Sökanden yrkade rättelse.
  - > Vinnaren har inte uppfyllt kraven.
- > Den upphandlande myndigheten:
  - > Vinnaren har skickat in dokument som visar påbörjat arbete "för certifiering".

Case 3

- > Upphandling av byggentreprenad.
- > I FFU fanns krav på tre liknande referensprojekt avslutade inom de fem senaste åren. Begreppet referensprojekt var inte definierat.
- > Sökanden yrkade rättelse.
  - > Två av vinnarens referenser avser två etapper inom samma entreprenad.
- > Den upphandlande myndigheten:
  - > Sådana arbeten som är avskiljbara tidsmässigt och organisationsmässigt, t.ex. genom arbeten på olika fastigheter/huskroppar med olika start- och slutdatum och separata besiktningar, är att anse som separata projekt.

Case 4

- > Upphandling av skrivare.
- > Sökandens anbud hade förkastats p.g.a. att sökanden inte ansågs ha lämnat pris på korrekt sätt.
- > Sökanden yrkade rättelse.
  - > Pris har lämnats på korrekt sätt, övriga anbudsgivare har inte gjort det.
- > De upphandlande myndigheterna:
  - > Sökanden har lagt till pris för installationskostnad per maskin, i strid med FFU.
  - > Ett eventuellt fel har inte påverkat utgången i upphandlingen, dvs. ingen skada eller risk för skada.

